

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Γαλάζια ανάπτυξη: ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας»

(2013/C 62/10)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

- επισημαίνει ότι η θάλασσα οικονομία με την ευρεία έννοια δεν περιορίζεται μόνο στις περιφέρειες και τις οντότητες που έχουν άμεση πρόσβαση στους ωκεανούς και στις θάλασσες, αλλά κατά ένα σημαντικό της μέρος αφορά επίσης περιφέρειες που βρίσκονται μακριά από τις θαλάσσιες ακτές και τους λιμένες, μεταξύ άλλων επειδή παράγουν εξοπλισμούς πλοίων ή αφορούν τους τομείς μεταφορών, υλικοτεχνικής υποστήριξης και αναπτυξιακής έρευνας·
- υποστηρίζει ότι, κατά την προαγωγή και υλοποίηση της γαλάζιας ανάπτυξης, πρέπει να συνεκτιμηθούν και να αξιοποιηθούν περιφερειακές ιδιαιτερότητες των ευρωπαϊκών θαλάσσιων λεκανών·
- υπογραμμίζει την ανάγκη χρηματοδοτικής στήριξης της υδατοκαλλιέργειας με πόρους της ΕΕ, απορρίπτοντας, παράλληλα, τις προτάσεις περί γενετικής τροποποίησης ορισμένων υδρόβιων οργανισμών με σκοπό την παραγωγή νέων ειδών, πιο ανθεκτικών στις ασθένειες και στη ρύπανση του περιβάλλοντος·
- εφιστά την προσοχή στα στρατιωτικά κατάλοιπα από τους παγκόσμιους πολέμους και τον Ψυχρό Πόλεμο καθώς και στα ραδιενεργά απόβλητα που απορρίφθηκαν παλαιότερα στη θάλασσα και θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να αναπτυχθεί μεθοδολογία σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διατεθούν πόροι για να καταστούν ασφαλή τα εν λόγω επικίνδυνα υλικά·
- ζητεί να προσκαλείται συστηματικά η Επιτροπή των Περιφερειών, ως εκπρόσωπος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, να συμμετέχει στις μελλοντικές εργασίες για την έννοια της γαλάζιας ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της διαμόρφωσης και εδραίωσης των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες οι οποίες θα αποτελέσουν, κατά την άποψή της, σημαντικό μέσο για την υλοποίηση βασικών πτυχών της γαλάζιας ανάπτυξης.

Εισηγητής	Ο κ. Adam BANASZAK (PL/EA), μέλος της Περιφερειακής Συνέλευσης της Κουγιαβίας-Πομερανίας
Έγγραφο αναφοράς	Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, τη Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και τη Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Γαλάζια ανάπτυξη – Ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας» COM(2012) 494 final

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών – Γαλάζια Ανάπτυξη: ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας

I. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. τονίζει ότι η έννοια της γαλάζιας ανάπτυξης βασίζεται στην υπόθεση ότι οι θάλασσες, οι ακτές και οι ωκεανοί μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση πολλών σημερινών προκλήσεων, και ότι αυτή πρέπει να στηρίζεται στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και σε μία «έξυπνη εξειδίκευση»·

2. επισημαίνει ότι η θαλάσσια οικονομία με την ευρεία έννοια δεν περιορίζεται μόνο στις περιφέρειες και τις οντότητες που έχουν άμεση πρόσβαση στους ωκεανούς και στις θάλασσες, αλλά κατά ένα σημαντικό της μέρος αφορά και περιφέρειες που βρίσκονται μακριά από τις θαλάσσιες ακτές και τους λιμένες, μεταξύ άλλων επειδή παράγουν εξοπλισμούς πλοίων ή αφορούν τους τομείς των μεταφορών, της υλικοτεχνικής υποστήριξης και της αναπτυξιακής έρευνας

3. υπογραμμίζει τη σημασία που έχει η ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας, χάρη στην οποία μπορεί να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ στον διεθνή στίβο·

4. πιστεύει ότι η γαλάζια ανάπτυξη πρέπει να βασίζεται στην προστασία της βιοποικιλότητας και του θαλάσσιου περιβάλλοντος, καθώς και των οικοσυστημάτων του, ενισχύοντας έτσι τις φυσικές λειτουργίες που επιτελούν τα υγιή και ανθεκτικά θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα·

5. επικροτεί τις τρέχουσες και τις προβλεπόμενες για την περίοδο 2014-2020 πρωτοβουλίες της ΕΕ προς επίρρωση των δράσεων των κρατών μελών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών για την ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας·

6. υποστηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την καθιέρωση, σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, του συμφωνηθέντος συστήματος θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού (ΘΧΣ) το οποίο θα αποτελέσει σημαντικό μέσο για την εξισορρόπηση των συμφερόντων των διαφόρων τομέων της γαλάζιας οικονομίας και θα συμβάλει στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής και βιώσιμης χρήσης πολύτιμων θαλάσσιων πόρων

7. φρονεί ότι απουσιάζει από την Ευρώπη μια ενιαία θαλάσσια πολιτική. Παρατηρεί επίσης ότι στην ανακοίνωση δεν λαμβάνονται υπόψη ορισμένοι τομείς της θαλάσσιας οικονομίας, όπως οι θαλάσσιες μεταφορές και η ναυπηγική βιομηχανία·

Γαλάζια ενέργεια

8. συμφωνεί ότι η βιομηχανία της ανανεώσιμης θαλάσσιας ενέργειας με την ευρεία έννοια είναι ένας δυναμικός οικονομικός κλάδος, που εξασφαλίζει πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια με ασημαντή επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος και αποτελεί μοχλό ανάπτυξης της εκάστοτε περιφέρειας·

9. υπογραμμίζει ότι οι πόροι της ΕΕ αποτελούν σημαντικό μέσο για την προώθηση αυτού του οικονομικού κλάδου. Χρησιμοποιούνται δε για τη χρηματοδότηση επενδύσεων, δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης και δράσεων κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού σε αυτόν τον τομέα·

10. υπενθυμίζει ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των νέων κατασκευών για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·

11. επισημαίνει ότι η ανάπτυξη της βιομηχανίας της ανανεώσιμης θαλάσσιας ενέργειας θα μπορούσε να αποτελέσει θετικό κίνητρο για την ανάπτυξη των μικρότερων θαλάσσιων λιμένων, οι οποίοι θα μπορούν να καλύπτουν τις ανάγκες εφοδιαστικής αυτού του κλάδου της θαλάσσιας οικονομίας·

12. φρονεί ότι στις περαιτέρω συζητήσεις για το μέλλον της βιομηχανίας της ανανεώσιμης θαλάσσιας ενέργειας θα πρέπει να προσκληθούν και εκπρόσωποι των ναυτικών, των λιμενικών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών·

13. επισημαίνει τον ιδιαίτερο ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίσει ο δημόσιος τομέας στη στήριξη των μελλοντικών πρωτοβουλιών σε αυτό το πεδίο·

Υδατοκαλλιέργεια και αλιεία

14. παρατηρεί ότι η ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας και η αύξηση της παραγωγής της στη βάση του σεβασμού του φυσικού περιβάλλοντος, της οικολογικής ισορροπίας και της βιοποικιλότητας θα συμβάλουν στην αύξηση της κατανάλωσης ψαριών και άλλων υδρόβιων οργανισμών. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα συντελέσουν στη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού, στην ενίσχυση των οικονομικών φορέων που ασχολούνται με την υδατοκαλλιέργεια, στη μείωση του μεριδίου των υποκατάστατων των ιχθυοπρωτεϊνών και στην αύξηση της απασχόλησης σε αυτόν τον κλάδο της θαλάσσιας οικονομίας·

15. υπογραμμίζει την ανάγκη χρηματοδοτικής στήριξης της υδατοκαλλιέργειας με πόρους της ΕΕ, η οποία θα ενισχύσει σημαντικά τον τομέα της αλιείας και των αλιευτικών δραστηριοτήτων στις παράκτιες περιφέρειες·

16. απορρίπτει τις προτάσεις περί γενετικής τροποποίησης ορισμένων υδρόβιων οργανισμών με σκοπό την παραγωγή νέων ειδών, πιο ανθεκτικών στις ασθένειες και στη ρύπανση του περιβάλλοντος·

17. υποστηρίζει την αλλαγή των κινητήρων των αλιευτικών σκαφών και την είσοδο στην αγορά νέων, ενεργειακά αποδοτικών πλοίων, που θα εφαρμόζουν επιλεκτική αλιεία και θα βελτιώνουν την ασφάλεια και την άνεση των σκαφών·

18. υπενθυμίζει τη θέση που είχε εκφράσει στη γνωμοδότησή της με θέμα τη «Μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής», όπου αναγνώριζε την ανάγκη ύστασης μιας συμβουλευτικής επιτροπής υδατοκαλλιέργειας απαρτιζόμενη από εκπροσώπους της μεταποιητικής βιομηχανίας·

19. υπογραμμίζει τον ρόλο της Επιστημονικής, Τεχνικής και Οικονομικής Επιτροπής Αλιείας (ΕΤΟΕΑ) ως επιστημονικού οργάνου που υποστηρίζει τις εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βιώσιμη διαχείριση της αλιείας·

Θαλάσσιος, παράκτιος τουρισμός και τουρισμός με κρουαζιερόπλοια

20. παρατηρεί ότι οι διακοπές σε παραθαλάσσιες περιοχές των χωρών της ΕΕ καθίστανται όλο και πιο ελκυστικές για πολλούς κατοίκους της Ευρώπης. Σε αυτήν την αύξηση της ελκυστικότητας των διακοπών στη θάλασσα στις ευρωπαϊκές χώρες συμβάλλει επίσης το ολοένα και υψηλότερο επίπεδο των υπηρεσιών που παρέχονται σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας·

21. υποστηρίζει τη στρατηγική προσέγγιση των υποδομών όπως οι θαλάσσιοι λιμένες, οι αποβάθρες και οι μεταφορές με την ευρεία έννοια του όρου, υπογραμμίζει δε τη σημασία της χρηματοδοτικής στήριξης των σχετικών επενδύσεων με πόρους του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας·

22. φρονεί ότι οι πρωτοβουλίες που συνδυάζουν τις δράσεις για την προστασία των θαλάσσιων ακτών με την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων που σέβονται το περιβάλλον θα πρέπει να υποστηριχθούν και να προωθηθούν στο νέο δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020·

23. επισημαίνει τον ρόλο που διαδραματίζουν οι προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές για την προστασία και τη διαφύλαξη των θαλάσσιων οικοσυστημάτων καθώς και για την ανάπτυξη των βιώσιμων τουριστικών δραστηριοτήτων κατάδυσης, ως στρατηγικού μέσου γνώσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας σε σχέση με αυτό·

24. τάσσεται υπέρ της άμεσης συμμετοχής των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη στήριξη, προώθηση και δημόσια προβολή της προστασίας του περιβάλλοντος, στις πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη της τουριστικής βάσης, καθώς και στην κατάρτιση προσωπικού με υψηλό επίπεδο ειδίκευσης σε αυτόν τον τομέα της οικονομίας·

25. επισημαίνει τη σημασία των ναυτικών σχολών και των ακαδημαϊκών κέντρων κατάρτισης που ενισχύουν τις δυνάμεις των εργαζομένων με πανεπιστημιακούς τίτλους σπουδών και εξειδικευμένα επαγγελματικά προσόντα στη θαλάσσια οικονομία. Θα πρέπει

επίσης να υποστηριχθεί η δράση των πλατφορμών συνεργασίας με τις σχολές κατάρτισης των ναυτικών·

Θαλάσσιοι ορκοί πόροι

26. συμφωνεί ότι η αυξανόμενη ζήτηση πρώτων υλών θα επιφέρει πιθανότατα αύξηση του ενδιαφέροντος για την αναζήτησή τους στον βυθό των θαλασσών και των ωκεανών, πράγμα το οποίο μπορεί να πλήξει σοβαρά την ισορροπία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, ορισμένα από τα οποία παραμένουν ακόμη άγνωστα σε μεγάλο βαθμό, και να προκαλέσει σοβαρές και μάλιστα καταστροφικές διαταραχές του εδάφους και του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (καθιζήσεις, διάβρωση, θαλάσσιες εισροές, κλπ.), στα σημεία όπου οι εκσκαφές στον βυθό εκτελούνται πλησίον των ακτών. Θεωρεί επομένως σκόπιμο –όπως έχει ήδη υποστηρίξει στις γνωμοδοτήσεις της σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη– να προτιμούνται η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση αυτών των πρώτων υλών μετά τη χρήση τους, με σκοπό τον περιορισμό της ασκούμενης οικονομικής πίεσης·

27. φρονεί ότι οι πόροι για τη στήριξη των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης και τη χρηματοδότηση ακαδημαϊκών κέντρων, ερευνών, επιστημονικών προγραμμάτων και υποτροφιών μπορούν να δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη αυτού του κλάδου της οικονομίας·

28. υπογραμμίζει τη σημασία της στήριξης του ιδιαίτερου κλάδου της ναυπηγικής και της κατασκευής εξοπλισμών για πλοία και άλλα θαλάσσια σκάφη (συμπεριλαμβανομένων των εξορκοτικών) που συμβάλλουν στην εκμετάλλευση των υποθαλάσσιων κοιτασμάτων, διτηρώντας ταυτοχρόνως υψηλά πρότυπα προστασίας του περιβάλλοντος·

29. εφιστά την προσοχή σε ένα ζήτημα, που μπορεί να είναι πολύ σημαντικό για καθέναν από τους συναφείς τομείς ανάπτυξης της γαλάζιας οικονομίας, εκείνο των στρατιωτικών καταλοίπων από τους παγκόσμιους πολέμους και τον Ψυχρό Πόλεμο καθώς και των ραδιενεργών αποβλήτων που απορρίφθηκαν παλαιότερα στη θάλασσα. Θα πρέπει να αναπτυχθεί μεθοδολογία για τον σκοπό αυτό σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διατεθούν ειδικοί πόροι για να καταστούν ασφαλή τα εν λόγω επικίνδυνα υλικά·

Γαλάζια βιοτεχνολογία

30. συμφωνεί ότι αυτή τη στιγμή όλο το πεδίο της βιοτεχνολογίας που βασίζεται στους θαλάσσιους πόρους είναι ελάχιστα ανεπτυγμένο. Τα παραδείγματα ορθών πρακτικών που αναφέρονται στην ανακοίνωση (φάρμακα που έχουν αναπτυχθεί βάσει θαλάσσιων οργανισμών) δημιουργούν την ελπίδα ότι οι έρευνες σε αυτό το πεδίο μπορεί να αποδειχθούν ιδιαίτερα ελπιδοφόρες·

31. φρονεί ότι η συνέχιση των επιστημονικών ερευνών μπορεί να καταλήξει στην ανάπτυξη νέων, καινοτόμων τεχνολογιών, η εφαρμογή των οποίων σε βιομηχανική κλίμακα μπορεί να συντελέσει σε σημαντική ανάπτυξη της οικονομίας·

Συμπέρασμα

32. υπογραμμίζει ότι η βιώσιμη ανάπτυξη της γαλάζιας οικονομίας πρέπει να βασίζεται στον σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος και των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης. Είναι, ωστόσο, επίσης πολύ σημαντικό να συνεκτιμηθούν τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος στο πλαίσιο αυτής της ανάπτυξης·

33. Θεωρεί πολύ σημαντική, μεταξύ των ζητημάτων που συνδέονται με τη γαλάζια ανάπτυξη, την ανάπτυξη απαραίτητων υποδομών όπως οι θαλάσσιοι λιμένες, οι αποβάθρες και τα δίκτυα μεταφορών. Κάθε μορφή υποστήριξης της ανάπτυξης τους και συγκεκριμένα τα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης θα πρέπει, συνεπώς, να σχεδιάζονται και να αντιμετωπίζονται με στρατηγικό τρόπο.
34. υποστηρίζει ότι, κατά την προαγωγή και υλοποίηση της γαλάζιας ανάπτυξης, πρέπει να συνεκτιμηθούν και να αξιοποιηθούν οι περιφερειακές ιδιαιτερότητες των ευρωπαϊκών θαλάσσιων λεκανών.
35. ζητεί να προσκαλείται συστηματικά η Επιτροπή των Περιφερειών, ως εκπρόσωπος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, να συμμετέχει στις μελλοντικές εργασίες για την έννοια της γαλάζιας ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της διαμόρφωσης και εδραίωσης των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες οι οποίες θα αποτελέσουν, κατά την άποψή της, σημαντικό μέσο υλοποίησης βασικών πτυχών της γαλάζιας ανάπτυξης.

Βρυξέλλες, 31 Ιανουαρίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
